Pagal buvusių Antavilių dvaro sodybos reprezentacinės dalies (dabartinių Antavilių gatvės namų 7, 9, 12 aplinkos) tyrimų duomenis galima manyti, kad ankstyviausieji XVII a. radiniai netiesiogiai patvirtina Miroslavo Gajevskio spėjimą apie Antavilių dvaro įkūrimą XVII a. (Gajewski M., *W podwileńskim Antowilu: Historie z okolic Wilna*, V., 2007, s. 5–14). Autoriaus nuomone, tikriausiai tik XVII a. išsiskyrė atskira nedidelė žemės valda ar dvarelis, priklausęs valdovo iždui. Dvarą valdė Korvin-Gosievskiai (*Korwin-Gosiewscy*).

Antaviliai Manor complex

In 2012, 15 test pits (a total of 19.27 m^2) were excavated on the grounds of the Antaviliai (city of Vilnius) Manor complex and its protection zone. Fragments of 17th–18th-century pottery vessels (Fig. 2) and stove tiles (Fig. 1) were found in destroyed 20th-century layers (Fig. 3).

Diana Antropikaitė

Antazavės dvaro sodyba

2012 m. Antazavės dvaro sodybos (Zarasų r.) teritorijoje, prie dvaro rūmų pastato atlikti žvalgomieji tyrimai. Dabartinės Dusetų–Antazavės žemės XVI–XVII a. priklausė Radviloms. XVII a. II pusėje žemės atiteko grafams Pliateriams. XVIII a. viduryje Liudvikas Pliateris prie Zalvės ežero pradėjo dvaro statybą. Pastatytas 3 aukštų baltas rūmų pastatas, priešais dvaro rūmus įrengtas ovalo formos parteris, apjuostas plačiu taku. Iš akmenų sumūryti kiti dvaro pastatai (svirnas, tvartai, arklidės). Pradėtas formuoti dvaro parkas, trimis terasomis besileidžiantis Zalvės ežero link. Po 1831 m. sukilimo dvaras iš Pliaterių buvo atimtas, vėliau atiteko kitiems dvarininkams. XIX a. antroje pusėje

1 pav. XIX a. nuogrinda ir šviesduobė šurfe 1. Apatinėje dalyje ties įžemiu – juodos žemės sluoksnis su XVII a. radiniais. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 1. The 19th-century paving and window well in test pit 1. A layer of black soil with 17th-century finds is in the bottom above the sterile soil

2 pav. XVIII a. nuogrindos liekanos šurfe 3 iš P. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 2. The remains of 18th-century paving in test pit 3, as seen from the S

dvarą atnaujino ir rūmus perstatė grafas Pranciškus Ledochovskis. Tokie dvaro rūmai – dviejų aukštų, plataus stačiakampio plano – išliko iki mūsų dienų.

Iki 2012 m. archeologiniai tyrimai Antazavės dvaro teritorijoje nevykdyti. 2012 m. archeologė Andra Simniškytė-Strimaitienė į Š nuo dvaro rūmų esančioje Dvaro gatvėje atliko žvalgomuosius tyrimus. Jų metu ištirti 6 bendro 6 m^2 ploto šurfai. Archeologiškai vertingo sluoksnio nerasta. Įžemis – priemolis pasiektas 0,9–1,1 m gylyje.

Dvaro rūmai pastatyti nelygioje vietoje, ant šlaito, nuožulnėjančio Zalvio ežero link P kryptimi. Tyrimų metu prie pastato fasadų ištirti 4 2x2 m dydžio, bendro 16 m^2 ploto šurfai, prie Š fasado žvalgyta apie 15 m ilgio tranšėja. Šurfuose tirti XIX–XX a. sluoksniai, aptiktas 0,6–1,24 m storio kultūrinis sluoksnis.

Prie V fasado tirtame šurfe 2 kultūrinis sluoksnis sunaikintas tiesiant XX a. požemines komunikacijas iki 1, 2 m gylio. Čia surasti XX a. radiniai bei dvaro rūmų laikotarpio XVIII–XIX a. keraminių indų fragmentai. Prie rūmų P fasado šurfe 3 tirtas kultūrinis sluoksnis taip pat apardytas XX a. žemės kasimo darbų. Čia surasti XVII–XX a. buitinių keraminių indų, XVII–XVIII a. koklių fragmentai. Šurfe 4 kultūrinis sluoksnis sunaikintas XX a. tiesiant požemines komunikacijas iki 1,1 m gylio.

Prie Š fasado 30–50 cm gylyje atidengta XIX a. šviesduobė (1 pav.). Šurfuose prie Š, V ir P fasadų aptikti XIX a. nuogrindos fragmentai. Didžioji jų dalis sunaikinta XX a. tiesiant tinklus. Prie P fasado, iškart po XIX a. nuogrinda išlikusi rūmų statybos laikotarpio, tai yra XVIII a. nuogrinda (2 pav.). Prie rūmų Š ir V fasadų tirtose aukštesnėse vietose ši nuogrinda sunaikinta XIX a. beveik ties ta pačia altitude įrengiant naują nuogrindą.

Ties rūmų Š fasadu, aukščiausioje Antazavės dvaro rūmų vietoje, 1,2–1,4 m gylyje aptiktas fragmentiškai išlikęs archeologiškai vertingas XVII a. sluoksnis, susiformavęs iki dvaro rūmų pastato statybos XVIII a. viduryje. Didžioji jo dalis sunaikinta XVIII a. viduryje, dvaro rūmų statybos ir vėlesnių žemės darbų metu, ką patvirtino papildomai atlikti archeologiniai žvalgymai. Žvalgymų metu šio sluoksnio daugiau neaptikta.

Antazavė Manor complex

In 2012, four test pits (a total of 16 m^2) were excavated near the palace façade of Antazavė Manor (Zarasai District, E Lithuania) and a 15 m long trench near the N façade. The test pits contained a 0.6–1.24 m thick 19th–20th-century cultural layer. A 19th-century window well (Fig. 1), 18th-century paving (Fig. 2), 17th–20th-century household pottery vessels, and 17th–18th-century stove tile fragments were also found. An archaeologically valuable 17th-century layer, which formed until the manor palace's construction in the mid-18th century and which has survived fragmentally, was discovered at a depth of 1.2–1.4 m near the palace's N facade.

Asta Gerbutavičiūtė

Merkinės dvaro sodyba, vadinama Pavlovo respublika

Apie Šalčininkų rajone, pakeliui į Turgelius, dešiniajame Merkio krante esantį Merkinės dvarą yra duomenų iš XV a., tačiau iš kitų LDK dvarų šis ryškiai skiriasi savo XVIII a. antrosios pusės – pabaigos istorija. 1767 m. LDK referentorius Povilas Ksaveras Bžostovskis iš didikų